

CUPRINS

INTRODUCERE	9
Unitatea de învățare 1	
NOȚIUNI INTRODUCTIVE ÎN DREPTUL FINANTELOR PUBLICE	17
1. Concept	
2. Evoluția finanțelor publice	
3. Definirea finanțelor publice	
4. Știința finanțelor publice	
5. Izvoarele dreptului finanțelor publice	
6. Obiectul dreptului finanțelor publice	
7. Definiția dreptului finanțelor publice	
8. Raporturile juridice din domeniul finanțelor publice	
Unitatea de învățare 2	
DREPTUL BUGETAR	23
1. Bugetul – concept și evoluție	
2. Sistemul bugetar	
3. Cuprinsul sistemului bugetar roman	
Unitatea de învățare 3	
PRINCIPIILE DREPTULUI BUGETAR	25
1. Dreptul bugetar și principiile aplicării lui	
Unitatea de învățare 4	
CONȚINUTUL ȘI CUPRINSUL BUGETULUI	30
1. Conținutul bugetului	
a. venituri publice	
b. cheltuieli publice	
2. Cuprinsul bugetului	
a. state federale	
b. state de tip unitar	
Unitatea de învățare 5	
BUGETUL GENERAL CONSOLIDAT. PROCEDURA BUGETARĂ.	35
1. Procesul bugetar – elaborarea proiectului de buget	
2. Procedura elaborării proiectului de buget	
* Elaborarea indicatorilor macroeconomici	
* Scrisoarea-cadru și îndrumările metodologice ale Ministerului Finanțelor Publice	
* Formularea propunerilor bugetare de către ordonatorii principali de credite	
* Întocmirea proiectului de buget în sistem piramidal. Proiectele ministerelor și celorlalte organe centrale de stat	
* Rolul Ministerului Finanțelor Publice în elaborarea proiectului bugetului de stat	
3. Însușirea proiectului de buget de către Guvern	

Unitatea de învățare 6	
PROCEDURA BUGETARĂ. DEZBATEREA ȘI APROBAREA BUGETULUI STATULUI	44
1. Trimiterea la Parlament, de către Guvern, a proiectului bugetului de stat spre aprobare și adoptare	
2. Examinarea bugetului de către Parlament	
3. Dezbaterea și aprobarea – de către Parlament – a bugetului statului	
* Soluțiile aplicabile în cazul când bugetul nu poate fi adoptat în termenul legal	
Unitatea de învățare 7	
PROCESUL BUGETAR – EXECUTAREA BUGETULUI	47
1. Repartizarea pe trimestre	
2. Efectuarea cheltuielilor bugetare (Creditele sau alocațiile bugetare)	
3. Execuția de casă a bugetului	
4. Evidența execuției bugetare	
Unitatea de învățare 8	
PROCESUL BUGETAR – ÎNCHEIEREA ȘI CONTROLUL EXECUȚIEI BUGETARE	49
1. Încheierea exercițiului bugetar	
2. Aprobarea Contului general de execuție bugetară	
3. Controlul execuției bugetare	
Unitatea de învățare 9	
FINANȚELE LOCALE	52
1. Considerații generale privind bugetele locale	
2. Veniturile și cheltuielile bugetelor locale	
* Categoriile de venituri ale bugetelor locale	
* Categoriile de cheltuieli ale bugetelor locale	
Unitatea de învățare 10	
ASIGURĂRILE SOCIALE DE STAT	57
1. Asigurările sociale - concept și evoluție	
2. Bugetul asigurărilor sociale de stat	
3. Bugetul asigurărilor pentru șomaj	
4. Sistemul asigurărilor sociale de sănătate	
Unitatea de învățare 11	
ÎMPRUMUTUL PUBLIC INTERN	61
1. Împrumutul public intern - definiție	
2. Datoria publică	
* Administrarea datoriei publice	
* Rambursarea datoriei publice	
* Răspunderea juridică antrenată în cazul gestionării datoriei publice guvernamentale	
Unitatea de învățare 12	
ÎMPRUMUTUL PUBLIC EXTERN	64
1. Creditul public extern –definiție	
2. Instituții de credit internaționale	
Unitatea de învățare 13	
CONTROLUL FINANCIAR	66
1. Funcțiile controlului financiar	
2. Formele controlului financiar	

3. Controlul financiar
4. Controlul financiar preventiv
5. Controlul financiar concomitent
6. Controlul financiar posterior
7. Auditul public intern
8. Organele de control financiar

Unitatea de învățare 14

FINANȚELE COMUNITARE

75

1. Considerații generale privind finanțele comunităților europene
2. Cadrul juridic general al finanțelor Uniunii Europene
3. Bugetul general al uniunii europene
 - * Principiile generale care susțin bugetul Uniunii Europene
 - * Procedura bugetată
4. Conținutul bugetului general al Uniunii Europene
 - * Cheltuielile bugetului general al Uniunii Europene
 - * Veniturile bugetului general al Uniunii Europene
5. Frauda la bugetul Uniunii Europene
6. Bugetul general al Uniunii Europene pentru perioada 2014 – 2020

BIBLIOGRAFIE

79

Fiecare unitate de învățare presupune 2 ore de studiu individual și 1 oră de seminar.

INTRODUCERE

Disciplina Drept Financiar este înscrisă în planul de învățământ în cadrul disciplinelor cu caracter teoretico-aplicativ ca urmare a faptului că resursele financiare ale statului sunt una dintre cele mai discutate probleme din domeniul juridico – economic.

Termenul de „finanțe” este explicat ca fiind totalitatea mijloacelor bănești care se găsesc la dispoziția unui stat și care sunt necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor sale.

Expresia finanțe prezintă în domeniul economico - financiar mai multe înțelesuri, astfel că *finanțele* sunt percepute și analizate ca: *relații sociale* de natură economică ce apar în procesul constituirii resurselor bănești publice necesare satisfacerii nevoilor generale ale societății; *mijloace de intervenție* ale statului prin intermediul cărora este influențată activitatea economică; *fonduri bănești* la dispoziția statului necesare îndeplinirii funcțiilor și sarcinilor sale; *acte juridice*, în sensul de acte de dispoziție autoritară, prin care se preia la dispoziția statului o parte din producul intern brut.

Având în vedere aceste aspecte studierea obligațiilor fiscale și a modului lor de percepere sunt noțiuni absolut necesare în exercitarea profesiei de jurist.

Obiectivele cursului

Cursul își propune să prezinte studenților o serie de aspecte teoretice și practice privind activitatea organelor financiare din România și procedura bugetară. Parcurgând această disciplină studenții își vor putea însuși modul în care funcționează întregul aparat financiar al statului.

Dezvoltarea cunoștințelor privind instituțiile statului, aparatul statului, în principal aparatul financiar al statului - activitatea financiară a statului. Acumularea de cunoștințe privitoare la bugetul statului : venituri publice și cheltuieli publice

Competențe conferite

După parcurgerea acestui curs, studentul va dobândi următoarele competențe generale și specifice:

1. Cunoaștere și înțelegere (*cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei*)

Prezentarea legislației din domeniul finanțelor publice, analiza doctrinei juridice române și străine, însușirea cunoștințelor și aprofundarea lor în scopul dezvoltării capacității studenților de a corobora relațiile sociale diverse pe care urmează să le întâlnească în practica în calitate de juriști. Însușirea cunoștințelor privind bugetul general consolidat

□ *identificarea de termeni, relații, procese, perceperea unor relații și conexiuni în cadrul disciplinelor juridice cu cele economice;*

- *utilizarea corectă a termenilor de specialitate din domeniul financiar;*
- *definirea / nominalizarea de concepte ce apar în activitatea financiară a statului;*
- *capacitatea de adaptare la noi situații apărute în activitatea bugetară.*

2. Explicare și interpretare (*explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei*)

- *analizarea principiilor dreptului bugetar;*
- *realizarea de conexiuni între obligațiile civile și obligațiile fiscale, analiza pe etape a procesului bugetar;*
- *explicarea și analiza controlului financiar;*
- *capacitatea de analiză și sinteză în procesul de luare a deciziilor financiare.*

3. Instrumental-aplicative (*proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare*)

- *relaționări între elementele ce caracterizează activitățile fiscale;*
- *descrierea unor stări, sisteme, procese, fenomene ce apar pe parcursul activității de colectare a creanțelor fiscale;*
- *capacitatea de a transpune în practică cunoștințele dobândite în cadrul cursului;*
- *abilități de cercetare, creativitate în domeniul finanțelor publice;*
- *capacitatea de a înțelege controlul financiar preventiv propriu, auditul public intern;*
- *concepte raportate la împrumutul public.*

4. Atitudinale (*manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific / cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane / instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională*):

- *reacția pozitivă la sugestii, cerințe, sarcini didactice, satisfacția de a răspunde la întrebările clienților;*
- *implicarea în activități științifice în legătură cu disciplina;*
- *acceptarea unei valori atribuite unui obiect, fenomen, comportament, etc. conform legislației în vigoare;*
- *capacitatea de a avea un comportament etic în fața partenerilor de afaceri, angajaților;*
- *abilitatea de a colabora cu specialiștii din alte domenii.*

Resurse și mijloace de lucru

1. Cursul dispune de manual scris, supus studiului individual al studenților, precum și de material publicat pe Internet sub formă de sinteze, teste de autoevaluare, studii de caz, aplicații, necesare întregirii cunoștințelor practice și teoretice în domeniul studiat. În timpul convocărilor, în prezentarea cursului sunt folosite metode interactive și participative de antrenare a studenților pentru conceptualizarea și vizualizarea practică a noțiunilor predate.

Structura cursului

Cursul este compus din 14 unități de învățare conform cuprinsului:

Teme de control (TC)

Desfășurarea temelor de control se va derula conform calendarului disciplinei și acestea vor avea următoarele subiecte:

1. Distincția dintre finanțele publice și finanțele private
2. Trăsături caracteristice ale finanțelor publice
3. Izvoare ale dreptului finanțelor publice
4. Raporturile juridice din domeniul finanțelor publice - particularități
5. Conținutul bugetului
6. Elaborarea proiectului de buget - întocmirea în sistem piramidal.
7. Însușirea proiectului de buget de către Guvern
8. Dezbaterea și aprobarea – de către Parlament – a bugetului statului
9. Soluțiile aplicabile în cazul când bugetul nu poate fi adoptat în termenul legal
10. Principiul afectării speciale – reguli de aplicare
11. Excepții de la Principiul afectării speciale
12. Ordonatorii de credite - noțiuni
13. Evidența execuției bugetare
14. Încheierea exercițiului bugetar
15. Evidența execuției bugetare
16. Încheierea exercițiului bugetar
17. Explicați noțiunea de credit public
18. Formele împrumutului public intern
19. Ce este datoria publică
20. Explicați noțiunea de control financiar
21. Distincția dintre controlul financiar și controlul fiscal
22. Controlul financiar concomitent
23. Controlul financiar preventiv
24. Auditul public intern
25. Controlul financiar posterior
26. Controlul exercitat de Ministerul Finanțelor Publice
27. Controlul exercitat de Curtea de Conturi

Bibliografie:

I. Tratate, monografii, cursuri

1. **Georocanu Anca Mihaela**, *Drept financiar*, Editura Argonaut, 2009, nr. p. 245
2. **Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costaș**, *Drept financiar, Curs universitar*, Edit. Universul Juridic, București, 2015
3. **Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costaș**, *Dreptul finanțelor publice*, vol. I - *Drept financiar*, Ediția a III-a revizuită, Edit. Universul Juridic, București, 2013
4. **Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costaș**, *Dreptul finanțelor publice*, vol. I - *Drept*

financiar, Edit. Wolters Kluwer, 2008

5. **Elena Mihaela Fodor**, *Drept administrativ*, Editura Albastră, Cluj-Napoca, 2008
6. **Constantin D. Popa, Adrian Fanu-Moca**, *Drept financiar*, Edit. „Lumina Lex”, București, 2003
7. **Dan Drosu-Șaguna, Dan Șova**, *Drept financiar public*, Edit. „C. H. Beck”, București, 2005
8. **Mircea Ștefan Minea, Eugen Iordăchescu, Anca Mihaela Georoceanu**, *Dreptul finanțelor publice*, Edit. „Accent”, Cluj-Napoca, 2002
9. **Ioan Condor, Radu Stancu**, *Drept financiar*, Edit. „Fundatia România de mâine”, București, 2002
10. **Henry-Michel Crucis**, *Finances publiques*, Edit. “Montchrestien”, Paris, 2003
11. **Stéphanie Damarey**, *Finances publiques*, Edit. “Gualino”, Paris, 2006
12. **Raymond Muzellec**, *Finances publiques*, 14-e édition, Edit. „Sirey- Dalloz”, Paris, 2006

II. Studii, articole, note, comunicări științifice

13. **Dan Șova**, „Garanțiile de stat pentru împrumuturile interne, în *Revista Română de Dreptul Afacerilor* nr. 1/2004
14. **Horațiu Sasu**, „Necorelări legislative în reglementarea contribuțiilor sociale”, în *Curierul fiscal* nr. 3/2007
15. **Cosmin Șerbănescu**, „Pilonii de pensii, între rentabilitate și risc”, în *Curierul fiscal* nr. 9/2007
16. **Cosmin Șerbănescu**, „Pilonul I – între dezinformare și ineficiență”, în *Curierul fiscal* nr. 10/2007
17. **Victoria Șeulean, Liliana Donat**, „Dezvoltarea planurilor de pensii private, alternativă viabilă la pensiile din sistemul public (I)”, în *Curierul fiscal* nr. 7/2006
18. **Nicolae Grigorie-Lăcrița**, „Sinteza obligațiilor bugetare salariale, datorate de angajat și angajator, în anul 2008”, în *Curierul fiscal* nr. 1/2008
19. **Ion Jinga**, *Un buget pentru Europa de mâine*, în *RRDC*, nr. 4/2005
20. **Doralina Lazăr**, „Impactul aderării în domeniul asigurărilor sociale”, în *Curierul fiscal* nr. 1/2007
21. **Mircea Ștefan Minea**, „Noul regim juridic al finanțelor publice locale în România”, în *Revista Română de Drept al Afacerilor* nr. 6/2006

Metoda de evaluare:

Examenul final se susține sub formă scrisă, pe bază de test grilă combinat cu subiecte redacționale scurte, ținându-se cont de participarea la activitățile tutoriale și rezultatul la temele de control ale studentului. Proporția stabilirii notei fiind următoarea: 80% - prestația la examen, 20% activitatea la seminarii și rezultatele la teste.

MODEL - ÎNTREBĂRI TIP GRILĂ

1) Printre atribuțiile Guvernului sunt :

- a) realizarea politicii fiscal-bugetare
- b) angajarea creditelor bugetare
- c) aprobarea bugetului

2) Proiectul legii bugetare anuale este elaborat de către :

- a) miniștrii
- b) Parlament
- c) Guvern

3) Ordonatorii principali de credite sunt :

- a) conducătorii instituțiilor publice
- b) miniștrii
- c) deputații și senatorii

4) Principiul universalității impune :

- a) întocmirea în fiecare an a bugetului
- b) întocmirea unui singur buget
- c) în buget să se cuprindă toate veniturile și toate cheltuielile

5) Atribuțiile ANAF sunt :

- a) colectarea veniturilor publice
- b) aplicarea unitară a legislației fiscale
- c) elaborarea normelor metodologice de elaborare a bugetelor

6) În România , evaluarea veniturilor se realizează astfel :

- a) prin metoda evaluării directe
- b) prin evaluarea directă ce se aplică comparativ cu cifrele de venit din anul precedent
- c) metoda reportării veniturilor din anul precedent

7) Finanțele publice prezintă :

- a) mijloacele de intervenție ale statului în activitatea economică
- b) fonduri bănești la dispoziția statului necesare îndeplinirii funcțiilor sale
- c) acte juridice de dispoziție, prin care se preia la dispoziția statului o parte din PIB

8) Finanțele publice moderne sunt caracterizate prin :

- a) statul liberal (dezinteresat)
- b) statul intervenționist
- c) statul interesat să influențeze procesele economice prin prevenirea crizelor economice și acordarea de subvenții

9) Dreptul financiar reglementează :

- a) modalitățile de realizare la buget, a veniturilor publice
- b) modalitățile de verificare a cuantumului impozitelor
- c) relațiile de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statului

10) Trăsăturile finanțelor publice :

- a) au caracter economic
- b) sunt în formă bănească
- c) sunt relații fără echivalent

11) Însușirea bugetului de către Guvern reprezintă:

- a) aprobarea bugetului
- b) adoptarea legii bugetare
- c) asumarea răspunderii asupra prevederilor bugetare

12) Încheierea exercițiului bugetar presupune :

- a) finalizarea anului calendaristic
- b) elaborarea și aprobarea Contului General anual de execuție bugetară
- c) elaborarea unei dări de seamă cu privire la modul de realizare a veniturilor și efectuare a cheltuielilor pentru anul bugetar expirat

13) Autonomia locală reprezintă :

- a) dreptul și capacitatea consiliilor locale de a-și gestiona în sine problemele publice
- b) dreptul și capacitatea de a avea bugete proprii
- c) dreptul de a primi credite bugetare

14) Cine aprobă bugetele locale ?

- a) Guvernul
- b) Primarul
- c) c) Consiliile locale , Consiliile județene și Consiliul general al municipiului București

15) Ordonatorii principali de credite ai bugetelor locale sunt :

- a) consilierii locali
- b) primarii și Primarul general municipiului București
- c) președinții consiliilor județene

16) Principul solidarității prevede că:

- a) trebuie să existe solidaritate între unitățile administrativ teritoriale aflate în situație de extremă dificultate
- b) din fondul de rezervă bugetară constituit la nivelul bugetelor locale se poate realiza ajutorarea unităților administrativ teritoriale aflate în dificultate
- c) toți cetățenii trebuie să participe în solidar la susținerea întregii activități la nivelul colectivităților locale

17) Care dintre următoarele venituri sunt cu caracter local?

- a) impozitul pe salarii
- b) impozitul pe clădiri
- c) taxe judiciare de timbru

18) Cuantumul impozitelor și taxelor locale este stabilit de :

- a) Parlament
- b) Ministerul Finanțelor Publice
- c) Consiliul local

19) Principiul afectării speciale prevede că :

- a) în buget trebuie să fie prevăzute cheltuieli care să nu afecteze activitatea economică
- b) creditele bugetare aprobate unui ordonator principal, nu pot fi utilizate de alt ordonator principal
- c) creditele publice au o destinație precisă care nu poate fi modificată

20) Ce sunt creditele bugetare ?

- a) împrumuturi contractate de stat pentru acoperirea deficitului bugetar
- b) împrumuturi contractate de cetățeni și garantate de stat
- c) sume de bani puse la dispoziția unor beneficiari în limita cărora se poate decide efectuarea de cheltuieli pe seama resurselor provenite de la bugetul statului

21) Executarea bugetului presupune:

- a) realizarea veniturilor la termenele și cuantumul prevăzute
- b) efectuarea cheltuielilor potrivit destinațiilor stabilite
- c) rectificarea legii bugetare anuale

22) Principiul publicității impune:

- a) bugetul public este format din venituri publice și cheltuieli publice
- b) publicarea în Monitorul oficial a legii bugetare anuale
- c) informarea cu privire la situația financiară a statului

23) Sunt organe ale statului cu competență specială:

- a) Parlamentul
- b) Guvernul
- c) Ministerul Finanțelor Publice

24) Cotele defalcate din impozitele pe venit sunt:

- a) venituri publice locale
- b) cote procentuale stabilite pentru calcularea impozitului pe venit
- c) impozite locale